బహుమతులు

ఎమ్. వి. వి. సత్యనారాయణ

రోగాల పుట్ట లాంటి ప్రభుత్వ ఆస్పత్రి మెట్లెక్కాడు సోములు. లోపలికెళ్ళడానికి అడ్డు పెట్టిన వార్డు బోయ్‌తో—''అర్జెంటుగా డాక్టరుగారు మాత్రలు తెచ్చి ఇమ్మన్నారు మా అయ్యకి'' అని బొంకాడు సోములు.

వార్డు బోయ్ చేతిలో రూపాయి పెడితేనే గాని ఆ అబద్ధం నిజం కాలేదు. తండ్రి పడుకున్న బెడ్ సమీపించి, ''అయ్యా! తెమ్మన్నావంట'' అన్నాడు.

గురవయ్య సమాధి భగ్నమైన బుషిలా కళ్ళు తెరిచి, ''తెప్పావంట్రా ... ష్ట్రా'' అన్నాడు.

''డాక్టరు ఏమన్నారు?'' అడిగాడు సోములు.

''రేపు డిస్చార్జి ఇచ్చేస్త రన్నాడు. తియ్యరా. మళ్ళీ డాక్టరు వస్తాడు. ఇద్దరు ఎగిరిపోడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారోరే. కల్తీ సారా కాదు గదా?''

సోములు చేతులు వణికాయి. దొప్ప

రెండి సీసా తీసి బెడ్ మీద పెట్టాడు. ఆతనికి ఒళ్ళంతా చెమటలు పట్టాయి.

కాదన్నట్టు తల ఊపాడు.

"పిరికి సన్నాసి ... ఈ మాత్రానికే ఇంత ఇదై పోతావేంట్రా! ఎలా బతుకుతావ్‌రా" అన్నాడు గురవయ్య, సీసా బిరడా విప్పుతూ.

సోములులో ఏ మూలో దాగిన మానవత్వం గొంతెత్తి అరవబోయింది.

బూట్ల టకటక చప్పుడు వినిపించింది. గురవయ్య మూడు గుక్కల్లో సీసాలో సరుకు ఖాళీ చేశాడు.

"నువ్ పోరా ... పో ... డాక్టరు బాబోలు వస్తున్నాడు" అన్నాడు.

సోములు తడబడుతున్న అడుగులతో బయటకు వచ్చేశాడు. కాళ్ళూ, చేతులూ చలిజ్వరం వచ్చిన వాడిలా వణుకుతున్నాడు.

డాక్టరు కారిడార్లో అడుగు పెట్టాడు. ఒక్కొక్క క్షణం గడిచిపోతోంది. బయటకు అడుగుల చప్పుడు వినిపిస్తోంది. సోములు ఆస్పత్రి బయటికి పరుగెత్తాడు. డాక్టరు గురవయ్య బెడ్ దగ్గరికి చేరేసరికి గురవయ్య పొంతనలేని మాటలు మాట్లాడుతున్నాడు. కళ్ళున రక్తం కక్కుకుంటున్నాడు. మనిషి బెడ్ మీద మెలికలు తిరిగి పోతున్నాడు.

డాక్టరు నర్సులను గట్టిగా పిలిచాడు. ఇద్దరు నర్సులు పరుగెత్తుకు వచ్చారు. ఒక నర్సు వాష్ బేసిన్ తెచ్చింది. డాక్టరు ఇంజక్షన్ బాటిల్ తుంచి సిరంజి నింపి గురవయ్య జబ్బకు ఇంజక్షన్ చేయబోయాడు. అయితే, అప్పటికే గురవయ్యకు ఇంజక్షన్ అవసరం లేకపోయింది.

నర్సు దుప్పటి కప్పింది. అంతసేపూ దుప్పటి మడతల్లో ఇరుక్కుపోయిన సీసా దేబిరింపుకు దర్శనం చేస్తూ దొర్లింది. డాక్టరు చటుక్కున వంగి సీసా అందుకొని చూశాడు. జేబులోంచి జేబు రుమాలు తీసి సీసా మూతి పట్టి జాగ్రత్తగా దాన్ని పైకి తీశాడు.

"మై గాడ్! సారా!"

కొన్ని క్షణాలు నిశ్శబ్దం.

"నర్స్! వార్డు బోయ్‌ని పిలు!"

నర్సు పిలిచింది. వార్డు బోయ్ గడగడ లాడుతూ వచ్చాడు.

"సూపరింటెండెంటుగారి రూముకి పద" అన్నాడు డాక్టరు.

మరో గంటలో సోములు కోసం వేట మొదలయింది. ఆ రాత్రి గురవయ్య శవంతోబాటు మరి ఇద్దరి శవాలు మార్చురికి వెళ్ళాయి.

* *

సోములులో పులిగాడు కబుర్లాడుతూ టెరిలీన్ బాబు భవనానికి చేరుకున్నాడు.

"రామ. ఆ బవనం చూస్తుంటేనే ఆడుతుంది" అన్నాడు సోములు మొదట.

అయితే, పులిగాడిది ఉడుం పట్టు. టెరిలీన్ బాబుకు తను మాటిచ్చాడు— నిఖార్సయిన కుర్రాడిని తీసుకొస్తానని.

మాట నిలబెట్టుకున్నందుకు గర్వంగా ఫీలవుతూ భవనంలోకి లాక్కుపోయాడు సోములుని.

టెరిలీన్ బాబుకు నాలుగు పెద్ద నగరాలలో ఒక్కో సినిమా హాలూ, రెండేసి లంకంత కొంపలూ ఉన్నాయి. ఇక్కడ రోజుకు నాలుగు లక్షలు టర్నోవరుతో పెద్ద బ్రాకెట్టు కంపెనీ ఉన్నది. నెలకు లక్షన్నర రూపాయలు లైసెన్సు కట్టే సారా దుకాణం ఉన్నది. కనుసైగ చేస్తే కావలసినంత మంది కాళ్ళ దగ్గరి కొచ్చే అంగబలం, హంగుల బలం — అన్ని బలాలూ ఉన్నాయి. ఒక నైట్ క్లబ్బుతో పాటూ ఉన్నది.

టెరిలీన్ బాబు గర్వంగా తన హాళ్ళు ఇచ్చిన కోటా తెలుసుకొని తృప్తి పడుతున్నాడు. అతని కెరియర్లో కష్టపడ్డ పుట్టుకు రూపాయి ముక్కల్లో ఖర్చు

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— [illegible]

పెట్టి, పైకలి విలువ తగ్గించిన ఒక గ్లాసు బ్రాందీతో ఏం తృప్తి పడతారు? కన్న కొడుకు తృప్తే తన తృప్తిగా భావించాడు టెరిలీన్ బాబు. రెండు గ్లాసులు కొట్టేసరికి స్వర్గం కనిపించకపోతే ఎందుకు తాగటం అంటాడు. [illegible] బూ ఆనందం అని సారాకొట్లో ఎవరికీ అర్థంగాని ఇంగ్లీషులో మూడు చోట్ల బోర్డులు వ్రాయించాడు. పెరుగుతున్న ధరల బాధలు ప్రజలు మరిచిపోవా లంటాడు. ఆ మరుపుకి ప్రభుత్వం తరుచు ఉత్పత్తి పెరిగినట్లు, త్వరలో ధరలు అదుపులో కొస్తాయని చెప్పే కబుర్లు జీర్ణించుకున్నది టెరిలీన్ బాబు ఒక్కడే. ధరలు అదుపులో కొచ్చేవరకు మనకు ఆ బాధ తెలియకుండా నిషాలో మునిగిపోవా లంటాడు. అందుకు ప్రజలు సహకరించా లంటాడు. తన శక్తిమేరకు ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేయాలో అన్నీ చేస్తాడు. కొన్నాళ్ళు వార్నిషు సన్నలు చేయించాడు. మద్రాసులో పాలిష్ మరిది వార్నిషు తాగి మళ్ళీ ధరల బాధ తారి పడకుండా ఎగిరి చక్కా పోయారని తెలిసి ఆ ప్రయత్నం మధ్యలో విరమించు కున్నాడు. కొన్నాళ్ళు ఖరీదైన కన్నమర్పుకి విదేశీ మద్యం గవర్నమెంటు సారాలో కలిపి సన్నలు చేయించాడు. అయితే, పది కలు చేత పుచ్చుకొన్న కాళ్ళుంచిరవా బార్‌లు తెరిచేసరికి మద్యం అంత కొత్త వస్తువుగా తోచలేదు టెరిలీన్ బాబుకు.

రకరకాల ప్రయత్నాలు చేసి ప్రయోగాల్లో సాధించిన వరకు సిగ్గు తెల్చిన ! ... సారాను మించిన కిక్ మరేదీ ఇవ్వదనీ, అంతకంటె చవగ్గా మరేదీ రాదనీను. రెండు నెళ్ళ ప్రచారంతో రహస్యంగా సారా బట్టీ ఏర్పాటుచేశాడు, కొంతమందిని అక్కడ నియమించి బెల్లం మురగబెట్టి, అమ్మోనియమ్ ఫాస్ఫేట్ కలిపి 'నిఖార్సయిన సరుకు' తయారుచేయిస్తున్నాడు. పులిగాడు కారీ ట్యూబుల్లో సారాయిని అక్కడి నుండి ఇక్కడికి తీసుకొచ్చే మహా యజ్ఞంలో అపురూపమైన సమిధగా, కీలకమైన వ్యక్తిగా నియమించబడ్డాడు. వాడు కొంత కక్కుర్తిగాడనే అపప్రథ ఉన్నా పులిలాంటి మనిషి. అయితే, అలాంటి పులి ఈ మధ్య నీరుగారి పోతున్నది. బట్టీ దగ్గర డోసు గట్టిగా బిగిస్తున్నాడు. ఆ నిషాలో నాలుగు ట్యూబులు సైకిలు క్యారేజీకి కట్టుకొని ఒక్కొక్కటే బిగించి తాళ్ళతో కట్టుకుంటూ వచ్చేస్తాడు.

టెరిలీన్‌బాబుకి, పోలీసులకి మధ్య మామూళ్ళు అనే పటిష్టమైన అక్షౌహిణి ఇనుప కంచెకు అవసరం పనిముట్లతో కట్టిన వంతెన కొంతటిది ఎప్పుడో నిర్మాణమై ఉంది. అందువల్లన పులిగాడి కొచ్చిన లోకటా ఏమీ ప్రమాదం లేదు.

"మా ఇద్దరికీ కొత్త జాగర్తగా తీసుకు రండర్రా! బాగోద్దా ఇంటి చీకటి కొట్లోకి తోసేస్తాను. ఎక్కడైనా పట్టుబడితే నేను రక్షించేది లేదు, అప్పుడు ఐ. జి. ఒకడు తిరుగుతున్నాడు" అన్నాడు టెరిలీన్‌బాబు.

సోములుకి ఆ ధోరణి నచ్చింది. పులిగాడు మాట్టాకు తనని కాదన్నట్టు, "వస్తాం, దొరా!" అంటూ బయటకు నడుస్తూ, "పదరా, సోములూ, చూస్తావేంరా?" అన్నాడు.

మరో పావు గంటలో వాళ్ళిద్దరూ బట్టీలో ఉన్నారు. బుగ్గ మీసాలతో ఎత్తుగా, లావుగా ఉన్న ఆసామి ఒకడు పులిగాడిని చూసి నవ్వాడు. సోములు వైపు చూసి వీ దెవడన్నట్టు పులిగాడిని చూపులతో పలకరించాడు.

పులిగాడు చుట్టూ చూస్తూ జనాం లేకంగా — "మనవాడే, గురూ!" అంటూ అక్కడున్న చెక్కబల్ల మీద కూలబడ్డాడు.

సోములుకి ఆ వాతావరణం కొత్తగా ఉంది. గాలిలో మొలాసిస్ కలిసి దట్టంగా ఉండి శ్వాసించడం కష్టంగా ఉంది. ఒక పక్కగా బెల్లం మురిగిన కుండలు ఒకదాని మీద ఒకటి జిడ్డోడుతూ ఉన్నాయి. చిన్న పాక, దాని వెనక గాడి పొయ్యి మీద ఏదో మరుగుతున్నట్టుగా సుళ్ళు తిరిగే పొగ.

పులిగాడు కూర్చున్న చెక్క బల్ల పక్కనే అమ్మోనియా బస్తాలు ఒకదాని మీద ఒకటి పేర్చి ఉన్నాయి.

"నువ్వేం ఘాట్లాడకోరేయ్. ఊళ్ళు కొంత కక్కుర్తి పడతన్నారు. మనకి కొంత ముట్టచెబుతాడులే" అన్నాడు పులిగాడు.

* * *

ఆ రోజు పులిగాడికి, సోములుకి చెరో పాతిక రూపాయలూ దక్కాయి, టెరిలీన్ బాబు నాలుగు బలిసిన పందుల్లాంటి సారా ట్యూబుల వైపు ఆశగా చూస్తూ, "లోపలకు తీసుకెళ్ళండోయ్. చెరో రెండు గ్లాసులు పుచ్చుకొని కాషియరు దగ్గర చెరో పది తీసుకుని ఖుషీచేయండి" అన్నాడు.

పులిగాడు సోములు మొహంలోకి పరిహాసంగా చూశాడు. ఇద్దరూ లోపలకు వెళ్ళారు. పులిగాడు రహస్యంగా — "ఖుదమొకడే వాడుతున్నాడు చూసా వంట్రా. అది ఎదవ బుద్ధి, సీ నాయాళ్ళ! ప్రాణాల్ని పోయినా తాగ పోతుకోరు. మన కి సారా కరమేందిరా? రమ్ము కొందాం" అన్నాడు. సోములు తల ఊపాడు. పులిగాడు వెళ్ళిపోయాక సోములు వెనక్కి సారా కొట్టులోకి వెళ్ళి ఒక సీసాలో సారా పోయించుకుని తీసుకు వెళ్ళాడు. బుగ్గ మీసాల వాడిచ్చిన పాతిక, టెరిలీన్ బాబిచ్చిన పది ఆ రాత్రి సోములు కొబ్బరి తోటలో స్వర్గం చూడటంలో సారా పనికి రాలేదు.

* * *

"దాలొగ్గండిరా గుంట డొచ్చిండు, పాపం! కన్నకొడుకు కాకపోయినా దీయాణ్ణి ఎంతలా సూసుకుంటున్నాడో!" అన్నారు కొందరు పెద్దలు, సోములును చూడగానే.

"రారా, సోములూ! నీకోసం ఆది పీణం నిలబడిందేమోరా! 'సోమిగా' అని కలవరింతలూ" అన్నాడు మురికిపేట ప్రెసిడెంటు, సోములు చెయ్యి పట్టుకుని లోపలికి లాక్కెళుతూ.

"ఏముంది అసలూ? అయ్య ఎందుకు ఇలా పడిపోయాడు" అని అడిగాడు సోములు.

వెలుగులోంచి రావడం వలన గుడిసెలో ఏమున్నదీ సోములుకి మొదట కనిపించలేదు. క్రమంగా లోపలున్న చీకట్లో తండ్రి కుక్కిమంచంలో

పడిఉండటం, అతడి తల్లి రక్తంకక్కినా గుడ్డలు మార్చడం కనబడింది.

గురవయ్య సోములు కన్న తండ్రి కాదు. గురవయ్య అన్నకొడుకు సోములు. సోములు తల్లీ, తండ్రీ అతని చిన్నప్పుడే కలరా వాత పడ్డారు. అప్పటినించీ సోముల్ని పెంచడం గురవయ్య మీదే పడింది.

"సోములా! ఎవరైనా డాక్టరు బాబుని పిలవరా. మీ అయ్య బతుకు తాడో, లేదో!" గురవయ్య భార్య గొంతు బొంగురుపోయింది. నోటికి చెంగు అడ్డుపెట్టుకొని మౌనంగా ఏడుస్తోంది.

"ఏడవకే, మల్లమ్మా! పెద్దదానివి నువ్వేడిస్తే ఆడు గుంటడు ... ఆడెంత బెగిరిపోతాడోనే" అన్నాడు ప్రెసిడెంటు.

ఇంతలో గుడిసె దగ్గరకు ఇద్దరు తెల్ల యూనిఫారం ధరించిన వార్డు బోయ్‌లు స్ట్రెచర్ మోసుకు వచ్చి, "గురవయ్య ఉండే ఇల్లెక్కడ?" అన్నారు. అప్పుడు చూశారు అక్కడున్న జనం — మురికి కాలవ అవతలగా అంబులెన్సు వాను ఆగి ఉండటం.

"ఇదే, బాబూ ... లోపలకు వెళ్లండి" అంటూ వాళ్ళకు దారి ఇచ్చారు.

మరో అయిదు నిమిషాలలో స్ట్రెచర్ మీద మోసుకొంటూ గురవయ్యని అంబులెన్స్‌లో పడుకోబెట్టారు. మల్లమ్మ స్ట్రెచర్ వెనక రోదిస్తూ నడవ సాగింది.

"ను వ్వెక్కడికే, మల్లమ్మా? ఆళ్ళు గవర్నమెంటు ఆస్పత్రోళ్ళు. ఎవరు పంపారాళ్ళని? నేను అడిగొత్తాను. నువ్వు ఇంట్లోనే వల్లకుండు" అంటూ ప్రెసిడెంటు అంబులెన్స్ దగ్గరకు వెళ్ళి అక్కడ నిలబడిఉన్న కాంపౌండరుని కలిశాడు.

"రాత్రి టెరిలీన్ బాబు కొట్లో సారా తాగినోళ్ళందరికీ రక్తం వాంతు లయ్యాయని మాకు రిపోర్టు వచ్చింది. మేం వెంటనే పోయి టెరిలీన్‌బాబు దగ్గర రాత్రి తాగినోళ్ళ లిస్టు తయారు చేసుకొని అందరినీ ఆస్పత్రి చేరుస్తున్నాం. కలెక్టరుగారు స్వయంగా ఈ విషయం కలగ చేసుకున్నారు" అన్నాడు కాంపౌండరు.

ప్రెసిడెంటు ఏమీ మాట్లాడలేక పోయాడు.

"మీరు ఇతడి కేమైనా బంధువా?" అడిగాడు కాంపౌండరు.

"దగ్గర ... ఏం కావాలి?"

"ఈ రిజిస్టర్లో సంతకం చెయ్యాలి."

ప్రెసిడెంటు అక్షరాలు గుణించుకొని సంతకం చేశాడు.

అనదలు ఫోటో — కె. పి. ఎ. స్వామి (విశాఖ)

"ఈ సంగతి విన్నావా? కలెక్టరు కల్తీ సారా తాగి చచ్చిపోయి నోళ్ళకి అయిదొండలు ఇత్తన్నారు." పులిగాడు తాజా వార్త తెచ్చాడు.

"ఎందుకు?" అడిగాడు సోములు.

"ఎందుకేటి, ఎర్రిమొగమా! ఇంటిల్ల పాదినీ తాగి తందనాలాడి చచ్చిపోయి నోడిని పీకలోతు గోతిలో కప్పెట్టమని."

"... ..."

"మీ అయ్య సస్తే నీకూ ఆ అద్దురుష్టం వత్తదిరా, సోములా!"

"... ..."

"మురికిపేట చివర ఉన్నాడు సూడారే ... గుడ్డోడు ... అప్పరా దగ్గర అడుక్కొంటాడు. ఆడూ సచ్చి పోయే దంట గదరా ఈ కేసులో? ఆడి కొడుక్కి అయిదొండలు ... అయిదు వంద రూపాయినోట్లు ఇచ్చిండ్రా కల ట్టరు. అడుండీ డబ్బే ... సచ్చీ డబ్బే ... ఆడి కొడుకుదే అద్దురుస్టంరా" అన్నాడు పులిగాడు, ఊదర గొడుతున్నట్టు.

సోములు స్థిరంగా ఒక్క సారి తండ్రి వైపు చూశాడు. గురవయ్యపైన తిరుగుతున్న గాలి పంకా వైపు సగం మూసిన కళ్ళతో చూస్తున్నాడు.

"పులిగా! యీాళ్ళంతా బతికితే ఉప యోగం ఉంటాదా?" అడిగాడు సోములు.

పులిగాడు తుపుక్కున ఉమ్మేసి, "సీ— నాయాల్ది! యీాళ్ళు బతికెందుకురా మనకి బరువు గానీ — కాళ్ళు పడి ఒకడు, చేతులు పడి ఒకడు, రకతం పోయి ఒకడు—సీ—ఆ బతుకు బతికేం, సచ్చేం నాయాల్ది" అన్నాడు.

* * *

కాన్‌స్టేబుల్ అన్నం ప్లేటు కట కటాల క్రింద నుండి సెల్ లోపలకు తోశాడు.

సోములు ఆలోచనలు తెగిపోయాయి. అన్నం సహించలే దతడికి. అలాగే ఉంచే శాడు.

గుమ్మందగ్గరున్న సెంట్రీలు డ్యూటీ మారారు.

కొత్త సెంట్రీలు సోములుని పరీ క్షగా చూశారు.

"నువ్వేనా, చిట్టి కొండా, తండ్రికి కల్తీ సారా పట్టించావ్?" సెంట్రీలో ఒకడు పలకరించాడు.

సోములు మాట్లాడలేదు.

శిల్పం

ఘనీభవించిన సంగీతాన్ని శిల్పం అనవచ్చు.

—డీ స్టాల్

"మీ మురికిపేట ప్రెసిడెంటు ఎవరు?" రెండో సెంట్రీ అడిగాడు.

సోములు తలఎత్తి చూశాడు.

"మీ అయ్యకి తనే బంధువునని చెప్పి అయిదొండలు పట్టుకు పారి పోయాడు. అతడే అంబులెన్స్ రిజిస్ట రులో సంతకం పెట్టి పేషెంటును అడ్మిట్ చేశాడట. అందుకని కలెక్ట రాఫీసు వాళ్ళు అతడికి మాట్లాడకుండా అయిదొంద లిచ్చేసి అయిదు వదులు నొల్లుకున్నారట" అన్నాడు సెంట్రీ.

సోములు మాట్లాడలేదు. అతడి ఒంట్లో చివరి శక్తి కిరణం కూడా ఖర్చయిపోయింది.

నిస్త్రాణగా అరుగు మీద కూర్చుండి పోయాడు. ★